

Complexnummer: 519401

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Avelingh

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

519402, 519403, 519404

Woonplaats

Velp

Gemeente

Rheden

Provincie

Gelderland

Locatie van het hoofdoject

Hendrikus Avelinghstraat 3, 6881 VP te Velp

Complexomschrijving

Inleiding

Deze gaaf bewaarde en van een bijzonder interieur voorziene voormalige fabrikantenvilla met bijbehorend voormalig laboratoriumhuisje en prieel is gelegen aan de zuid-oostzijde van de Hendrikus Avelinghstraat. Samen met het naastliggende pand Hendrikus Avelinghstraat 1 vormt het complex een sterk beeldpalend ensemble in deze straat. De huizen met de omringende tuinen weerspiegelen nog in hoge mate het oorspronkelijke karakter. De villa Hendrikus Avelinghstraat 3 is waarschijnlijk tussen 1862 en 1867 gebouwd in de stijl van het vroege Eclecticisme in een nog door het Neo-Classicisme bepaalde hoofdvorm. De architect is tot op heden onbekend. De villa maakt deel uit van drie luxueuze, in opdracht van de steenbakkers- en leerlooiersfamilie Avelingh gebouwde, villa's die verzezen aan de Stationsstraat en de Hendrikus Avelinghstraat. Deze laatste straat vormt de verbinding tussen de Stationsstraat en de President Kennedylaan. Aan de Kennedylaan, oorspronkelijk Beekstraat geheten, bevindt zich nog een watermolen en een ander bedrijfsgebouw die toentertijd eigendom waren van de familie Avelingh. De eerste villa die gebouwd werd was de villa Sperata die in de jaren tussen 1858 en 1860, als gevolg van de verbouwing van een ouder pand, tot stand kwam. Deze in opdracht van Hendrik Avelingh verbouwde villa werd aan het einde van de negentiende eeuw grondig verbouwd en van een bijzonder rijk interieur voorzien. De opdrachtgever van de een aantal jaren later gebouwde villa Hendrikus Avelinghstraat 1 was mogelijk Coenraad Avelingh. Hendrikus Avelinghstraat 3 werd waarschijnlijk in opdracht van Tieleman Avelingh gebouwd. De villa is mogelijk in het interbellum voor wat het interieur betreft verder verfraaid. In ieder geval werd in 1919 de huidige serre aan de achterzijde gebouwd. Het huis ligt iets van de weg af en heeft een grote voortuin met een oprijlaan en diverse oude bomen en struiken. De voortuin eindigt direct aan de straat. Er is geen stoep. Aan de achterzijde van het pand bevindt zich een grote tuin.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving

Het complex wordt gevormd door een gepleisterde villa van twee bouwlagen op een rechthoekige plattegrond onder een samengesteld schilddak. De villa heeft aan de achterzijde een in 1919 toegevoegde serre die door middel van een tussenlid verbonden is met een rechts van de villa gelegen voormalig laboratoriumhuisje uit 1906. Het huisje werd gebouwd in opdracht van de toenmalige bewoner van het pand Hendrik van de Rovaart, doctor in de chemie en bacterioloog. Dit ondiepe huisje heeft één bouwlaag onder een zadeldak met de nok haaks op de weg. De niet van rijkswege beschermde aanbouw aan de achterzijde van het laboratoriumhuisje (nu in gebruik als kantoor), die al op een verbouwingstekening van het pand Hendrikus Avelinghstraat 1 uit 1937 staat aangegeven is ca.1970 verbouwd en is nu in gebruik als garage. Achter het laboratoriumhuisje bevond zich oorspronkelijk een bloemenkas. Ter linker zijde van de villa bevindt zich een op een zeshoekige plattegrond gebouwd prieel onder een door een lantaarn bekroond zeszijdig tentdak.

Waardering

Architectuurhistorische waarden:

- Het complex is van belang vanwege de villa die een gaaf bewaard voorbeeld vormt van een villa met de kenmerken van de voor het derde kwart van de 19de eeuw karakteristieke Eclectische stijl met een nog voornamelijk door het Neo-Classicisme bepaalde hoofdvorm alsmede vanwege het later toegevoegde tuinhuis en prieel.
- Het complex is van belang omwille van de gaaf bewaard gebleven hoofdvorm van de diverse onderdelen, de detaillering en het materiaalgebruik.
- Het complex is van belang vanwege het bijzonder gaaf bewaarde interieur van de villa waartoe ondermeer een in een rijke Neo-Renaissancestijl uitgevoerde kamer behoort.

Stedebouwkundige waarden:

- Het complex vormt een sterk beeldbepalend onderdeel van de gaaf bewaarde zuidzijde van de Hendrikus Avelinghstraat en heeft tevens een sterke ensemblewaarde met het pand Hendrikus Avelinghstraat 1. Beide panden zijn voorzien van een ruime tuin, direct aan de straat gelegen. Het bochtig karakter van de straat en de nog aanwezige oude beplanting met o.a. enkele dennensoorten, beuken en rhododendrons versterken dit oorspronkelijke karakter. Deze straat is van bijzondere betekenis voor het aanzien van het dorp Velp.

Cultuurhistorische waarden:

- Het complex is van belang als een herkenbaar element uit een maatschappelijke ontwikkeling. De villa met bijgebouwen werd gebouwd in opdracht van de familie Avelingh die reeds in een vroeg stadium, vooral in het kader van de baksteenfabricage, betrokken was bij de industrialisatie van Gelderland. Het vrijwel compleet bewaarde complex geeft in samenhang met de overige nabij gelegen, in opdracht van deze familie gebouwde villa's, een duidelijk beeld van de huisvesting van deze nieuwe kapitaalkrachtige elite die zich bij voorkeur vestigde in kapitale villa's buiten de stad in een omgeving met veel natuurschoon. Goede verbindingen met de stad, in dit geval Arnhem, en het westen des lands waren echter wel een vereiste. Deze nieuwe bevolkingsgroep droeg ertoe bij dat het aanzien en de sociale gelaagdheid van het dorp Velp sterk veranderde.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 519402

Status rijksmonument
Inschrijving register* 17 september 2001
Kadaster deel/nr 82955/58

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Velp Rheden Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Velp

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Velp Gelderland H 2581

Omschrijving**

Omschrijving

De blokvormige VILLA heeft twee bouwlagen en is schuin op de weg gesitueerd. Het pand is voorzien van gepleisterde gevels en een omlopende gepleisterde plint. Het samengestelde schilddak is belegd met gesmoorde tuile du nord pannen en heeft een omlopende kroonlijst op geornamenteerde (terracotta?) consoles.

De VOORGEVEL heeft een symmetrische indeling met vijf traveeën. Op de hoeken bevinden zich gepleisterde lisenen. De middelste vensteras is risalerend en bevat op de begane grond de ingang met een dubbele paneeldeur met gietijzeren roosters en een bovenlicht waarin recent een achthoekige lantaarn is aangebracht. Het deurkozijn heeft afgeronde bovenhoeken en een gepleisterde stucomlijsting met kuif. Voor de deur bevindt zich een hardstenen stoep. Boven de ingangspartij bevindt zich een balkon op geornamenteerde zinken consoles. Het balkon heeft een ijzeren balkonhek met in gietijzer uitgevoerde decoraties en een 4-ruits balkondeur met een 2-ruits bovenlicht. De deur heeft een gepleisterde stucomlijsting en persiennes. Aan weerszijden van de middenas bevinden zich twee vensterassen met op de begane grond schuiframen met afgeronde hoeken en persiennes en op de verdieping stolpramen met 2-ruits bovenlichten, afgeronde bovenhoeken en persiennes.

De LINKER ZIJGEVEL heeft een asymmetrische indeling met een verspringende bouwmassa. De linker gevelhelft is uitgebouwd. De gevelindeling is waarschijnlijk in het interbellum gewijzigd. Het uitgebouwde linker geveldeel heeft op de begane grond links een opgeklampte deur waarnaast zich een toiletraampje bevindt en een 6-ruits raam waarboven een liggend 2-ruits raam. De terugliggende rechter gevelhelft bezit heeft op de begane grond een 10-ruits stolpraam. Hierboven bevindt zich halverwege de begane grond en de verdieping een liggend venster met drie gekoppelde ramen (respectievelijk 6-, 9 en 6-ruits). De verdieping heeft links een 8-ruits raam waarnaast zich een klein toiletraampje bevindt alsmede een liggend 2-ruits raam.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De RECHTER ZIJGEVEL heeft een symmetrische indeling met drie traveeën. Op de hoeken bevinden zich gepleisterde lisenen. De middelste vensteras is risalerend en bevat zowel op de begane grond als de verdieping een blind venster met afgeronde bovenhoeken. In het bovenliggende dakschild bevindt zich een kleine dakkapel onder een flauwhellend zadeldak. Links hiervan bevindt zich een dakraampje. Aan weerszijden van de middenas bevinden zich één vensteras met op de begane grond schuiframen met afgeronde hoeken en persiennes en op de verdieping een blind venster met afgeronde bovenhoeken.

De ACHTERGEVEL is asymmetrisch ingedeeld en heeft vijf traveeën waarvan de twee rechter traveeën uitgebouwd zijn. De linker gevelhelft bezit over de volle breedte van de twee linker traveeën een forse serre uit de eerste decennia van de twintigste eeuw. De serre bezit ondermeer twee schuifdeuren aan de tuinzijde en meerruits bovenlichten. De verdieping bezit twee vensters met 6-ruits schuiframen met afgeronde hoeken en persiennes. In het bovenliggende dakschild bevindt zich een later aangebrachte dakkapel onder een plat dak en voorzien van twee gekoppelde 4-ruits stolpramen. In de middenas van de gevel bevindt zich op de begane grond een ingang met een dubbele deur voorzien van glasruiten met een niet oorspronkelijke roedenverdeling en een van een eveneens later aangebrachte roedenverdeling voorzien bovenlicht. Het deurkozijn heeft afgeronde bovenhoeken. Boven de ingang is een uitbouw ten behoeve van een badkamer aangebracht waarin zich een venster met afgeronde bovenhoeken en persiennes bevindt. Het vooruitspringende geveldeel rechts heeft op de begane grond een recent tot een deuropening vergroot venster met afgeronde bovenhoeken. De muuropening is voorzien van een dubbele deur met glasruiten en een oorspronkelijk 2-ruits bovenlicht. Rechts hiervan bevindt zich een venster met afgeronde bovenhoeken en een 8-ruits schuifraam. De verdieping bezit twee stolpramen met 2-ruits bovenlichten, afgeronde bovenhoeken en persiennes.

Tot het rijke INTERIEUR van de villa behoort ondermeer een fraaie trap naar de verdieping. De balustrade begint met een klauw in Neo-Lodewijk XIV (d.w.z. in een op voorbeelden uit het tweede kwart van de 18de eeuw gebaseerde vorm) met platte opengewerkte balusters. De klauw dateert waarschijnlijk nog uit de bouwtijd van het pand. De hal en gang zijn belegd met wit marmer. Het interieur is op een aantal onderdelen na de bouw verder verrijkt vermoedelijk ondermeer tijdens het interbellum. Diverse kamers en het trappenhuis zijn voorzien van lambrizingen. De linker voorkamer bezit een uitzonderlijk fraai en rijk uitgevoerd interieur in Oud-Hollandse stijl, d.w.z. in 17de eeuwse trant, met ondermeer een schouw met beeldhouwwerk en een balkenzoldering. Het beeldhouwwerk is mogelijk ten dele nog laat zestiende of de vroeg zeventiende eeuws en hier hergebruikt. Onder deze kamer bevindt zich een kelder met een tongewelf. De rechter achterkamer bezit een schoorsteenboezem waarin een schilderstuk is aangebracht met een voorstelling van een deel van de tuin van paleis Het Loo te Apeldoorn. Voorgesteld is de 'fontein van de Koninglyke dooreengevlochte Naam'. Het schilderij is gebaseerd op een prent van L. Scherm uit ca. 1699. De schoorsteenboezem is verder voorzien van een spiegel. De spiegel en de schildering zijn voorzien van een Neo-Rococo omlijsting. Het geornamenteerde stucplafond in Neo-Lodewijk XIV-stijl is vervaardigd door de firma Silberling & Zoon uit Sloterdijk bij Amsterdam. Het middenstuk komt voor in een catalogus van Silberling & Zoon op bladzijde 74 onder nummer 514 Style Louis XIV.

Waardering

VILLA in eclectische trant uit ca.1860-1865. Architectuurhistorische waarden:

- De villa is van belang als goed voorbeeld van een villa met de kenmerken van de voor het derde kwart van de 19de eeuw karakteristieke Eclectische stijl met een nog voornamelijk door het Neo-Classicisme bepaalde hoofdvorm.
- De villa is van belang omwille van de gaaf bewaard gebleven hoofdvorm, de detaillering en het materiaalgebruik alsmede de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp.

- De villa is van belang vanwege het bijzonder gaaf bewaarde en rijk uitgevoerde interieur dat als zodanig een zekere zeldzaamheidswaarde heeft.

Stedebouwkundige waarden:

- De villa heeft een ensemblewaarde als onderdeel van het complex.

Cultuurhistorische waarden:

- De villa is van belang als voorbeeld van een villa die gebouwd is in opdracht van een familie die in vroeg stadium, vooral in het kader van de baksteenfabricage, betrokken was bij de industrialisatie van Gelderland.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

Monumentnummer*: 519403

Status rijksmonument
Inschrijving register* 17 september 2001
Kadaster deel/nr 82955/45

Woonplaats* Velp
Gemeente* Rheden
Provincie* Gelderland

Locatiennaam Velp
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Velp Gelderland
Sectie* H
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 2581

Omschrijving**

Omschrijving

Ter linkerzijde van het woonhuis bevindt zich een op een zeshoekige plattegrond gebouwd PRIEEL. Het prieel is opgetrokken op een bakstenen plint en is samengesteld uit meerdere houten kolommen waartussen vakwerk geplaatst is. de wanden zijn aan de binnenzijde bekleed met lattenwerk. Het gebouwtje is voorzien van een zeszijdig tentdak dat bekroond wordt door een eveneens van een zeszijdig tentdak voorziene lantaarn. Deze daken zijn voorzien van een niet-oorspronkelijke bitumineuze dakbedekking.

Waardering

PRIEEL Architectuurhistorische waarden:

- Het prieel is van belang wegens de voor de bouwtijd kenmerkende bouwstijl.
- Het tuinhuisje is van belang omwille van de gaaf bewaard gebleven hoofdvorm, de detaillering en het materiaalgebruik.

Stedebouwkundige waarden:

- Het prieel heeft een ensemblewaarde als functioneel onderdeel van het complex.

Cultuurhistorische waarden:

- Het prieel is typologisch van belang als voorbeeld van een dergelijk bouwwerk bij een villa dat met name opvalt door het zeszijdige tentdak met lantaarn.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Priëel

Monumentnummer*: 519404

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	17 september 2001
Kadaster deel/nr	82955/49

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Velp	Rheden	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Velp	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Velp Gelderland	H			2581

*Omschrijving***

Omschrijving

Rechts van het woonhuis bevindt zich een op een nagenoeg vierkante plattegrond gebouwd gepleisterd voormalig LABORATORIUMHUISJE waartegen aan de achterzijde een garage is aangebouwd waarop de bescherming van rijkswege niet van toepassing is. Het huisje is niet geheel conform de bouwtekening uitgevoerd of later (wat waarschijnlijker is) verbouwd. Deze verbouwing zou plaatsgevonden kunnen hebben tussen 1910 en 1920. Het pand is voorzien van een overstekend zadeldak, met de nok haaks op de weg, gedekt met shingles. Aan de voorzijde heeft het huisje een rechtgesloten deuropening die aan de bovenzijde voorzien is van een gepleisterde omlijsting. De dubbele deur heeft twee flankerende stolpramen met glas-in-lood bovenlichten. Boven de deuropening bevindt zich een klein rechtgesloten venster met aan de bovenzijde een stucomlijsting. Het venster is voorzien van een stolpraam. De geveltop is van een betimmering voorzien. In de linker zijgevel van het huisje bevindt zich een rechtgesloten venster met luiken en een stolpraam met een enkelruits bovenlicht. In de beide zijgevels bevindt zich een kelderlicht. De rechter zijgevel heeft rechts een kleine uitbouw waarin zich een van glas-in-lood voorzien raam bevindt. Waardering

Voormalig LABORATORIUMHUISJE uit 1906.

Architectuurhistorische waarden:

- Het laboratoriumhuisje is van belang van de voor de bouwtijd kenmerkende bouwstijl.
- Het laboratoriumhuisje is van belang omwille van de gaaf bewaard gebleven hoofdvorm, de detaillering en het materiaalgebruik.

Stedebouwkundige waarden:

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- Het laboratoriumhuisje heeft een ensemblewaarde als functioneel onderdeel van het complex.

Cultuurhistorische waarden:

- Het laboratoriumhuisje is typologisch van belang als voorbeeld van een klein vroeg twintigste eeuws laboratorium.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Onderwijs en wetenschap

Functie

Laboratorium